

Et stærkere fællesskab

Hovedbestyrelsens beslutningsforslag til den ekstraordinære kongres 1. september 2023

Ingen kan alt. Alle kan noget. Sammen kan vi endnu mere
Carl Scharnberg

Kongressen i 2019 gav FOAs hovedbestyrelse en opgave. Hovedbestyrelsen blev bedt om at undersøge, om der var grundlag for afholdelse af en ekstraordinær strukturkongres. I det følgende beskrives forløbet fra kongressen i 2019 frem til det beslutningsforslag, som hovedbestyrelsen nu stiller til den ekstraordinære kongres 1. september.

Forløbet fra kongressen i 2019 til den ekstraordinære kongres i 2023

2019: Hovedbestyrelsen bliver bedt om at undersøge, om det er nødvendigt at ændre FOAs struktur for at skabe et stærkere fællesskab

Nærmere bestemt bad kongressen hovedbestyrelsen om at undersøge, hvordan vi styrker:

1. det arbejdspladsnære fællesskab
2. fagene og fremtidens fag
3. samarbejdet og samspillet mellem forbund og afdelinger
4. de tillidsvalgte
5. det aktive demokrati
6. de resultater FOA opnår
7. mødet med arbejdsgiverne.

Der var altså de syv temaer, som hovedbestyrelsens undersøgelse skulle tage afsæt i.

Kongressens opgave til hovedbestyrelsen tog afsæt i en samfundsudvikling, der lægger:

"... et stadigt stærkere pres på kernevelfærden og dermed vilkårene for FOAs medlemmer, et pres på medlemmernes fag og faglighed og vigende tilslutning til medlemskab af en OK-fagforening, gør det nødvendigt at styrke sammenhængskraften, handlekraften i fællesskabet FOA".

(fra Kongres 2019, opdraget til hovedbestyrelsen)

Derfor lagde kongressens opgave til hovedbestyrelsen også vægt på, at der er behov for, at FOA bliver:

"et stærkt arbejdsfællesskab, hvor strukturen og kulturen, understøtter arbejdspladsnære og handlingsrettede aktiviteter. Et arbejdsfællesskab hvor et stærkere fællesskab også stiller krav til at opgaver løses med afsæt i medlemmernes og fællesskabet ønsker og krav".

(fra Kongres 2019, opdraget til hovedbestyrelsen)

Derudover pegede kongressen på, at FOAs nuværende centrale struktur er mere end 30 år gammel. Den blev skabt til det arbejdsmarked, der var dengang, ikke til det arbejdsmarked, der er i dag.

2019: Hovedbestyrelsen nedsætter et lov- og strukturudvalg

Forud for kongressen i 2019 havde hovedbestyrelsen nedsat et lov- og strukturudvalg, der skulle forberede hovedbestyrelsens drøftelser af de syv ovennævnte temaer.

Fra forbundet blev der udpeget seks repræsentanter:

- Forbundsformand Mona Striib
- Forbunds næstformand Thomas Enghausen
- Sektorformand Pia Heidi Nielsen
- Sektorformand Reiner Burgwald
- Sektorformand Kim Henriksen
- Sektorformand Torben K. Hollmann, der blev afløst af Tanja Nielsen i december 2022.

Fra hver af de fem regioner blev der udpeget to repræsentanter:

- *Region Nord:* Leif Riisgaard Jensen (Formand FOA Vendsyssel) og Kristian Gaardsøe (Formand FOA Nordjylland)
- *Region Midt:* Inge Jensen Pedersen (Formand FOA Aarhus), der blev afløst af Mette Fuglsig (Formand FOA Aarhus) i april 2023 og Marianne Højlund (Formand FOA Herning), der blev afløst i marts 2022 af Lene Hartmann Hansen (Formand FOA Randers)
- *Region Syd:* Jens Lund (Formand FOA Trekanten) og Bent Holm Poulsen (Formand FOA Sønderjylland)
- *Region Sjælland:* Sigurd Gormsen (Faglig sekretær FOA Vestsjælland) og Bo Viktor Jensen (Formand FOA Roskilde)
- *Region Hovedstaden:* Ken Patrick Petersson (Formand FOA1) og Lene Lindberg (Formand FOA Nordsjælland)

2020: Drøftelser af temaer og modeller i hovedbestyrelsen

I den første halvdel af 2020 drøftede hovedbestyrelsen en række af de syv temaer i kongresbeslutningen.

I oktober 2020 præsenterede lov- og strukturudvalget så hovedbestyrelsen for tre præmisser for eventuelle strukturændringer¹:

1. *FOA er en decentral forankret organisation*
Den stærke lokale afdeling er afgørende, men vi skal undgå, at suveræniteten svækker fællesskabet. Den stærke afdeling er en forudsætning for et stærkt forbund og omvendt.
2. *FOAs struktur skal bestå af 3 grundpiller*
De tre grundpiller er tillidsrepræsentanter, lokale afdelinger og forbund. Tillidsrepræsentanterne

¹ De tre præmisser ligger til grund for hovedbestyrelsens aktuelle beslutningsforslag til den ekstraordinære kongres.

skal være en del af FOA-demokratiet, ligesom de skal styrke faggrupperne og arbejdspladserne i forbindelse med overenskomstområdet.

3. FOAs økonomi er presset

Først og fremmest på grund af det fortsat faldende medlemstal. Derfor skal en ny struktur indeholde et økonomisk potentiale. Selvfølgelig skal vi gøre FOA til det naturlige valg i kraft af vores stærke fællesskab, resultater og aktive demokrati, men vi er nødsaget til at tage højde for, at vores økonomi er presset.

I december 2020 vendte lov- og strukturudvalget tilbage til hovedbestyrelsen med tre konkrete forslag til strukturmodeller. Hovedbestyrelsen diskuterede de tre modeller, der havde det til fælles, at de alle tre lagde op til en struktur, hvor vi:

- definerer faggrupper ud fra faglighed, uddannelse og arbejdspladsen/ arbejdets organisering.
- giver tillidsrepræsentanter en formel plads i FOA-demokratiet, så de kan bidrage til at styrke vilkår knyttet til overenskomsten.
- definerer kerneopgaven for henholdsvis tillidsrepræsentanter, afdelinger og forbund
- ikke etablerer en fordyrende struktur.

Foråret 2021: Vilje til forandring, men ikke til en strukturkongres

I februar 2021 vendte lov- og strukturudvalget tilbage til hovedbestyrelsen. Denne gang med en indstilling om, at hovedbestyrelsen skulle træffe beslutning om afholdelse af en strukturkongres. Hovedbestyrelsen skulle tage stilling i løbet af foråret. Det foregik i to faser:

Fase 1.

Drøftelser på forårets hovedbestyrelsesmøder af fire temaer: a. FOAs kerneopgaver, b. faggrupperne, c. TR i FOA-demokratiet og d. en sammenlignelig struktur og et ensartet valggrundlag.

Fase 2.

Stillingtagen til om der var grundlag for en strukturkongres i 1. kvartal 2022 på hovedbestyrelsesmødet i juni 2021.

Man kan sige, at lov- og strukturudvalget bad hovedbestyrelsen om at tage sig god tid til at tage stilling til, om der var grundlag for at afholde en strukturkongres. Lov- og strukturudvalget begrundede den todelte beslutningsproces ud fra udvalgets ambition om at finde en balance mellem en markant forandring og en forandring, der kunne samles et kvalificeret flertal for på en kongres.

I juni 2021 skulle hovedbestyrelsen afgøre, om der skulle afholdes en strukturkongres i 1. kvartal af 2022. 33 hovedbestyrelsesmedlemmer stemte for en strukturkongres, mens 23 stemte imod. Der var således ikke det

kvalificerede flertal for en strukturkongres, som indstillingen fra lov- og strukturudvalget havde krævet.²

Efteråret 2021: Hovedbestyrelsen beslutter at udvide den ordinære kongres med en strukturdag

I august 2021 bad hovedbestyrelsen så lov- og strukturudvalget om at fortsætte sit arbejde med at indkredse, hvordan vi skaber et stærkere fællesskab. Begrundelsen var, at selvom hovedbestyrelsen ikke kunne samle et kvalificeret flertal for en strukturkongres, så er der bred enighed i om, at vi skal forandre FOA-fællesskabet, også strukturelt, hvis vi vil gøre det stærkere og mere tidssvarende. På samme møde besluttede hovedbestyrelsen derfor at udvide den 6. ordinære kongres i november 2023 med én dag til behandling af forslag til ny struktur.

I oktober 2021 vedtog hovedbestyrelsen en ny køreplan for de videre drøftelser om grundlaget for en ny struktur. Der var følgende temaer på listen³:

- Kongressens formål og hovedbestyrelsens sammensætning, opgave og lederskab
- Lederarbejdet i FOA
- TR-strategi
- Repræsentationsret
- Valggrundlag i sektorerne
- Arbejdsdeling og kerneopgaver, herunder sammenhæng i den lokale og centrale struktur og regionalt samarbejde
- Elev- og ungeindsatsen og repræsentation i hovedbestyrelsen og på kongres
- Valggrundlag generelt og valg til forbundssekretærposter.

Hovedbestyrelsen drøftede de første fem temaer på listen. Men efter temaet om valggrundlag for sektorerne valgte lov- og strukturudvalget at afbryde processen. Det skete ud fra en vurdering af, at der var et behov for at undersøge, hvad *"der samler og hvad der splitter"* organisationen.

2022 til foråret 2023: Regionale formandsmøder munder ud i en pakkelsning

I før- og eftersommeren 2022 gennemførte forbundsformanden derfor regionale formandsmøder. Hensigten var at undersøge *"hvad der samler og hvad der splitter organisationen"*.

² Normalt kan hovedbestyrelsen vedtage forslag med simpelt flertal. Men tidligere erfaringer med en tilkendegivet enighed til strukturændring, der senere viste sig ikke at holde stik på en kongres, havde fået udvalget til at bede om et kvalificeret flertal.

³ Nogle af disse temaer stammede fra den såkaldte parkeringsplads. En liste med temaer, som kongressen i 2019 havde udskudt behandlingen af, da den bad hovedbestyrelsen om at undersøge, om der var grundlag for en strukturkongres.

På hovedbestyrelsesmøderne i oktober og december 2022 fremlagde lov- og strukturudvalget et forslag til en såkaldt pakkelsesløsning. Forslaget var et resultat af udvalgets egne diskussioner ud fra tilbagemeldingerne på de regionale formandsmøder.

I februar 2023 godkendte hovedbestyrelsen et samlet debatoplæg om forslaget, der derefter blev udsendt til drøftelse på regionale kongresmøder for delegationerne. Kongresmøderne gennemføres i marts og april måned.

April 2023: På regionale kongresmøderne viser vilje til forandring

Efter de regionale kongresmøder stod det klart, at der er stor vilje til forandring i FOA: Vi er alle sammen enige om, at vi skal tænke nyt og gøre noget anderledes, hvis vi skal nå derhen, hvor vi kan sætte flueben ved hvert af de syv temaer i kongresbeslutningen fra 2019. Vi vil gerne skabe en markant forandring.

Det stor også klart, at vi er begyndt at tænke nyt og handle anderledes. Det gør vi for eksempel i forbindelse med de fællesskabsløsninger, der er blevet sat i gang siden 2019. Fællesskabsløsningerne har vist sig at være et effektivt middel til at udvikle organisationen. Først og fremmest fordi de øger samarbejdet og samspillet på tværs – mellem afdelinger, sektorer og forbund. Vi kan konstatere, at vi opnår bedre og flere resultater, når vi benytter fælles løsninger, fx er der solide eksempler på, at vi begynder at stå stærkere i mødet med arbejdsgiverne. For at fællesskabsløsningerne kan fungere, er det imidlertid udslagsgivende, at medlemmets medlemskab også er et medlemskab af forbundet.

Juni 2023: Hovedbestyrelsen beslutter en ekstraordinær kongres

Lov- og strukturudvalget gik i tænkeboks efter det sidste kongresmøde havde fundet sted sidst i april. På hovedbestyrelsesmødet i juni vendte udvalget tilbage med en justeret version af oplægget til, hvilke ændringer, der kan være et middel til at skabe et stærkere FOA-fællesskab. Lov- og strukturudvalget fremlagde også et forslag om afholdelse af en ekstraordinær kongres.

På dette møde besluttede hovedbestyrelsen at indkalde til en ekstraordinær kongres den 1. september 2023.

Hovedbestyrelsens beslutningsforslag til den ekstraordinære kongres handler om det, vi er enige om

Efter næsten fire års drøftelser står det klart, at vi – på tværs af hele fællesskabet – har vilje til forandring. Men som forbundsformanden udtrykker det, står det også klart, at vi: *"slår os på struktur"*. Det skete eksempelvis på de regionale kongresmøder: Her var der bred opbakning til størstedelen af oplægget fra hovedbestyrelsen. Ikke mindst til fællesskabsløsningerne. Men enkelte dele af oplægget blev skarpt kritiseret. Især idéen om at fusionere faggrupperne fra kost- og serviceområdet ind i de øvrige sektorer. Kritikken kom blandt andet fra kost- og servicefaggrupperne selv. Den kritik har hovedbestyrelsen lyttet til.

Hovedbestyrelsens beslutningsforslag til den ekstraordinære kongres handler om ændringer, som der er opbakning til. For eksempel afspejler den del, der handler om fornyelse af faggrupper og sektorer, at der er bred enighed om, at den centrale struktur for sektorerne, som vi har i dag, ikke er tidssvarende. Den er heller ikke et værdigt svar på de faglige udfordringer, som særligt kost- og servicesektorens faggrupper står midt i, men som andre faggrupper står lige overfor.

Derudover afspejler hovedbestyrelsens beslutningsforslag til den ekstraordinære kongres også en ambition om at brede deltagelsen i demokratiet ud og åbne for, at beslutninger i organisationen træffes på en måde, der skaber mobilisering og handling.

Den retning vi bevæger os i

Hovedbestyrelsens beslutningsforslag afspejler den aktuelle situation. Kernevelfærden er under pres. Det er faggruppernes fag og uddannelse også.

På den ene side er beslutningsforslaget et skridt videre i den samme retning, som vi har fulgt de seneste årtier. Vi har gradvist fået et skarpere og skarpere fokus på:

- medlemmets demokratiske rettigheder og mulighed for deltagelse i foreningslivet
- FOAs strategier for at yde en kompetent og optimal service
- FOAs rolle som forsvarer og fornyer af offentlig velfærd.

Hovedbestyrelsens beslutningsforslag til den ekstraordinære kongres sigter efter, at vi kommer videre i samme retning. På den anden side hviler hovedbestyrelsens beslutningsforslag også på, at vil vi videre ad den vej, skal vi ændre måden, vi bevæger os på.

Pres på FOAs økonomi

Det faldende medlemstal gør, at FOAs økonomi er under pres – både i afdelinger og i forbund. Derfor skal vi i hele organisationen finde måder at reducere vores omkostninger. Det korte af det lange er, at vi ikke kan holde fast i status quo.

Håbet er derfor, at når vi om nogle år ser os tilbage, så har den ekstraordinære kongres 1. september 2023 været et vendepunkt. Det har været en kongres, hvor vi havde modet til at se alvorligt og kritisk indad i organisationen for at fjerne strukturelle barrierer, der spændte ben for, at vi kunne løfte vores kerneopgave mere hensigtsmæssigt. Ikke mindst ved hjælp af fællesskabsløsninger, både på det administrative og fagpolitiske område.

Det kræver mod at betræde nye veje. Det kræver også en bæredygtig økonomi, der kommer i balance. Lige nu har vi stadig en egenkapital, der giver os et begrænset antal år, hvor vi har rum til *selv* at vælge, hvordan vi vil forandre organisationen. Det vil kræve noget af os alle – tillidsvalgte, afdelinger, sektorer og forbund. I første omgang kræver det mod og handling af den ekstraordinære kongres.

Hovedbestyrelsens beslutningsforslag

Hovedbestyrelsen anbefaler følgende til godkendelse:

Afstemning 1: Hovedbestyrelsens beslutningsforslag om fællesskabsløsninger, etablering af FOA Lederforening, 2024 som fagligt udviklingsår, samt at der ikke længere skal vælges forbundssektor-næstformænd.

- 1. Fællesskabsløsninger.** Styrkelse af samarbejdet mellem forbund og afdelinger skal blandt andet ske gennem etablering af fællesskabsløsninger på de områder, hvor det styrker de resultater, FOA opnår og vores faglige service til medlemmerne. Fællesskabsløsninger er samtidig et middel til at bruge organisationens samlede ressourcer og kompetencer bedst muligt, så vi får mest kvalitet for pengene. Fællesskabsløsninger er et afgørende redskab, når vi vil skabe et stærkere fællesskab.
- 2. Etablering af FOAs lederforening (Bilag A)**
- 3. 2024 som fagligt udviklingsår (Bilag B)**

Det er afgørende, at vi styrker vores arbejde med medlemmernes faglighed. Det faglige udviklingsår skal også give den enkelte faggruppe mulighed for at organisere sig bedst muligt ud fra opgaver, udfordringer, antal og geografiske placeringer.

Som organisation har vi brug for at brede deltagelsen i arbejdet med faglighed ud til flere, fx medlemmer med et stort fagligt engagement (faglige ambassadører, faglige fyrtårne, ...). En bredere involvering skal blandt andet ske ved at indføre *Fagenes dage*, der skal afholdes hvert andet år.

I 2024 skal de faglige udvalg være med til at udvikle faglighedsarbejdet og *Fagenes dage*. Tillidsrepræsentanterne inden for den enkelte overenskomstgruppe bør have langt større direkte indflydelse og ansvar for faglighedsarbejdet.

Udviklingsåret danner grundlag for det forslag en ekstraordinær kongres i 2025 skal tage stilling til (afstemning 2).

- 4. Der vælges ikke længere forbundssektor-næstformænd (Bilag C)**
- 5. Forslag til lovændringer som følge af hovedbestyrelsens beslutningsforslag om *Et stærkere fællesskab*, afstemning 1 (Bilag D)**

Vedlagte lovpakke indeholder seks konkrete forslag til ændringer af forbundslovene og knytter sig til afstemningens øvrige elementer.

For vedtagelse af afstemning 1 skal der opnås kvalificeret flertal.

Hovedbestyrelsen anbefaler følgende til godkendelse:

Afstemning 2: Hovedbestyrelsen udarbejder forslag til 3 nye sektorer til beslutning på ekstraordinær kongres i 1. kvartal 2025

Kongressen bemyndiger hovedbestyrelsen til i 1. kvartal af 2025 at udarbejde forslag til tre nye sektorer til behandling på ekstraordinær kongres i første kvartal af 2025 (bilag E)

Forslaget udarbejdes blandt anden på grundlag af det faglige udviklingsår i 2024 (*afstemning 1*). Forslaget skal lægge op til en beslutning om, hvilke faggrupper FOA skal bestå af og derefter fordele faggrupperne i tre nye sektorer.

Sektorformænd valgt på de ordinære sektorårsmøder i 2023, hvor sektoren ikke længere opretholdes, overgår til posten som valgt forbundssekretær i forlængelse af kongressens beslutning.

For vedtagelse af afstemning 2 skal der opnås simpelt flertal.